

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

**UUSIMAA-
OHJELMA
2.0**

TOIMEENPANOSUUNNITELMA 2019–2020

Uusimaa-ohjelma 2.0

Uudenmaan liiton julkaisu E 213 - 2018

Uudenmaan liiton julkaisu E 213 - 2018

ISBN 978-952-448-507-4

ISSN 2341-8885

Ulkoasu: Anni Levonen

Valokuvat: Tuula Palaste, Anni Levonen, Pixabay

Verkkajulkaisu

Helsinki 2018

Uudenmaan liitto // Nylands förbund

Helsinki-Uusimaa Regional Council

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland

+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

SISÄLLYS

KUVAILULEHTI	4
PRESENTATIONSBLAD	5
1. UUSIMAA-OHJELMA 2.0 JA SITÄ KOSKEVA TOIMEENPANOSUUNNITELMA.....	6
2. ÄLYKÄS ERIKOISTUMINEN UDELLAMAALLA – ALUEELLINEN TUTKIMUS- JA INNOVAATIOSTRATEGIA	7
3. UUSIMAA-OHJELMAN 2.0 STRATEGISET PAINOPISTEET	10
3.1. Hyvinvoiva ja osaava ihminen	11
3.2. Menestyvä ja vastuullinen bisnes.....	13
3.3. Ilmastoviisas ja monimuotoinen maakunta	16
4. RAKENNERAHASTOJEN JA MAASEUTUOHJELMAN RAHOITUSLINJAUKSET UDELLAMAALLA	20
4.1 Rakennerahastojen rahoitus Uudellamaalla 2019–2020	20
4.2. 6Aika – Älykaupungit tehdään yhdessä.....	22
4.3. Maaseuturahastorahoitus Uudellamaalla 2018–2019.....	23
5. MAAKUNTAUUDISTUS VAIKUTTA MYÖS ALUEKEHITYKSEEN	24
6. MYR:N KANNANOTTO RAKENNERAHASTO-OHJELMIEN VALTAKUNNALLISIIN TEEMOIHIN KUULUVISTA HANKAHAIJISTA JA -SUUNNITELMISTA SEKÄ ALUEEN OSALLISTUMINEN NIIHIN.....	26
7. VALMISTEILLA OLEVA EU:N RAHOITUSKAUSI 2021–2027 UUDENMAAN KANNALTA.....	27
8. RAHOITUSSUUNNITELMA 2019 JA 2020 EU-RAHOITUSTA KOSKEVA ESITYS	28
LIITE: KOOSTE HIILINEUTRAALI UUSIMAA 2035 -TAVOITETTA TOTEUTTAVISTA TOIMISTA.....	32

KUVAILULEHTI

Julkaisun nimi

Toimeenpanosuunnitelma 2019–2020 – Uusimaa-ohjelma 2.0

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Tekijä

Uudenmaan liitto

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisu E 213

Julkaisuaika

2018

ISBN

978-952-448-507-4

ISSN

2341-8885

Kieli

suomi

Sivuja

36

Tiivistelmä

Uusimaa-ohjelman 2.0 toimeenpanosuunnitelma vuosille 2019–2020 on asiakirja, jossa kuvataan keskeiset maakuntaohjelmaa toteuttavat hankkeet ja toimenpiteet. Lisäksi se kuvaa Uudenmaan älykkään erikoistumisen painopisteet ja ottaa kantaa EU:n rakennerahasto-ohjelman valtakunnallisten teemojen hankehakuihin sekä valmisteilla olevan EU-rahastokauden tavoitteisiin.

Toimeenpanosuunnitelman runkona toimivat Uusimaa-ohjelman 2.0 strategiset painopisteet: *1. Hyvinvoiva ja osaava ihminen, 2. Menestyvä ja vastuullinen bisnes sekä 3. Ilmastoviisas ja monimuotoinen maakunta*. Uusimaa-ohjelma 2.0 on Uudenmaan maakuntaohjelma vuosille 2018–2021. Toimeenpanosuunnitelmassa on liitteenä Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tavoitetta toteuttavista toimista.

Uusimaa-ohjelma 2.0 ja toimeenpanosuunnitelma ovat työkaluja, joiden avulla maakunnan yhteistyöryhmä tekee valintoja ja seuraa niiden vaikutuksia. Maakuntaohjelma laaditaan valtuustokausittain ja sen toimeenpanosuunnitelma päivitetään vuosittain. Valmistelusta vastaa Uudenmaan liitto yhdessä alueen toimijoiden kanssa.

Maakunnan yhteistyöryhmä on hyväksynyt toimeenpanosuunnitelman 29.10.2018 pidetyssä kokouksessaan.

Avainsanat (asiasanat)

aluekehittäminen, Uusimaa-ohjelma 2.0, Uusimaa, älykäs erikoistuminen, rahoitus

Huomautuksia

Julkaisun pdf-versio löytyy verkkosivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut

PRESENTATIONSBLAD

Publikation

Toimeenpanosuunnitelma 2019–2020– Uusimaa-ohjelma 2.0
(Genomförandeplan 2019–2020 – Nylandsprogrammet 2.0)

Utgivare

Nylands förbund

Författare

Nylands förbund

Seriens namn och nummer

Nylands förbunds publikationer E 213

Utgivningsdatum

2018

ISBN

978-952-448-507-4

ISSN

2341-8885

Språk

finska

Sidor

36

Sammanfattning

Nylandsprogrammets genomförandeplan 2.0 för 2019–2020 är ett dokument som redogör för de viktigaste projekten och åtgärderna som genomför landskapsprogrammet. Dessutom beskriver den fokuseringarna för den smarta specialiseringen i Nyland, tar ställning till EU:s strukturfondsprogrammets ansökningsomgångar med nationella teman och de mål som finns för EU-fondperioden under beredning.

De strategiska prioriteringarna i Nylandsprogrammet 2.0 utgör genomförandeplanens stomme: 1. *Välmående och kunnig människa*, 2. *Framgångsrik och ansvarsfull affärsverksamhet* och 3. *Ett klimatsmart och mångsidigt landskap*. Nylandsprogrammet 2.0 är ett landskapsprogram för åren 2018–2021. Åtgärderna som eftersträvar målet Ett kolneutralt Nyland 2015 ingår som bilaga till genomförandeplanen.

Nylandsprogrammet 2.0 och genomförandeplanen är redskap med vilka landskapets samarbetsgrupp gör olika val och följer upp konsekvenserna av dem. Landskapsprogrammet utarbetas varje fullmäktigeperiod och dess genomförandeplan uppdateras årligen. Planen utarbetas av Nylands förbund i samarbete med regionens aktörer. Landskapets samarbetsgrupp godkände genomförandeplanen vid sitt möte 29.10.2018.

Nyckelord (ämnesord)

regionutveckling, Nylandsprogrammet 2.0, Nyland, smart specialisering, finansiering

Övriga uppgifter

Publikationen finns i pdf-version på vår webbplats www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

1. UUSIMAA-OHJELMA 2.0 JA SITÄ KOSKEVA TOIMEENPANOSUUNNITELMA

Uudenmaan maakuntaohjelma Uusimaa-ohjelma 2.0 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa joulukuussa 2017. Uusimaa-ohjelman 2.0 toimeenpanosuunnitelmassa vuosille 2019–2020 kuvataan kahden seuraavan vuoden keskeiset hankkeet, edunvalvontatoimet ja suunnitelmat, joilla voimassaolevaa maakuntaohjelmaa toteutetaan. Toimeenpanosuunnitelma on koottu yhteistyössä Uudenmaan kuntien ja keskeisten toimijoiden kanssa.

Uusimaa-ohjelma 2.0 ja toimeenpanosuunnitelma ovat työkaluja, joiden avulla maakunnan yhteistyöryhmä tekee valintoja ja seuraa niiden vaikutuksia. Aluekehityslainsäädännön mukaan maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyy ja tarkistaa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman, jolla suunnataan maakuntaan osoitettua rakennerahastojen ja vastaavaa kansallista rahoitusta sekä muuta alueen kehitykseen vaikuttavaa rahoitusta.

Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman ja eri Interreg-ohjelmien sekä ENI-ohjelman ohella kehittämistoimenpiteiden ja -hankkeiden rahoittamisessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan EU:n erillisohjelmia. Näitä ovat esimerkiksi Horisontti 2020, Luova Eurooppa ja Life+. Ohjelma sisältää myös Maaseutu- sekä Meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavia toimia. Kansallisia varoja, kuten kuntien, Business Finlandin ja Uudenmaan ELY-keskuksen kautta suunnattavaa kehitysrahoitusta hyödynnetään. Uusmaalaisille organisaatioille on saatu Horisontti 2020 -puiteohjelmarahoitusta 2/3 Suomeen tehdyistä rahoituspäätöksistä. Puiteohjelmarahoituksen osalta Uudenmaan kilpailijat ja välttämättömät yhteistyökumppanit on entistä paremmin tunnistettava muista Euroopan maista ja mahdollisuuksia tuloksen parantamiseen on entistä vahvemmin hyödynnettävä alueen eri toimijoiden yhteistyönä.

Erityistä huomiota kiinnitetään strategisten investointien lisäämiseen Uudellamaalla sekä EU:n strategisten investointien instrumentin käyttöön. Strategiset investoinnit kohdistuvat etenkin RIS3-kärkiteemoihin *Kaupunkien Cleantech*, *Terveys ja hyvinvointi* sekä *Teollisuuden digitaalinen uudistuminen*.

Toinen läpäisevä linjaus on lisätä luovuuden sekä taiteiden ja kulttuurin vaikuttavuutta tämän toimeenpanosuunnitelman toteutuksessa. Luovuus, taiteet ja kulttuuri kohdistuvat ennen kaikkea RIS3-kärkiteemaan *Ihmisten kaupunki*. Näitä molempia läpäiseviä linjauksia koskevat potentiaalisten toimenpiteiden raamit valmistellaan MYR:n käsiteltäväksi painottaen niiden merkitystä liiton sekä kuntien ja muiden keskeisten kumppaneiden yhteistyön aktiivoinnin tukena.

Toiminnassa lisätään erityisesti eri hankkeiden ja eri rahoituslähteiden käytön keskinäistä synergiaa. Samalla kun tavoitteiden ambitiotasoa nostetaan, toiminnassa korostetaan aikaisempaa huomattavasti suurempien kärkihankekokonaisuuksien aikaansaamista, etenkin TKI-toimijoiden intressien aiempaa dynamisemmalla huomioonottamisella. Tätä kehityssuuntaa vauhditetaan myös maakuntauudistuksen valmistelulla.

Keväällä 2018 annetussa hallituksen esityksessä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (HE35/2018) aluekehittämisen suunnittelujärjestämää ehdotetaan muutettavaksi. Jatkossa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman laatimisesta ei säädettäisi laissa, vaan toimeenpanosuunnitelman laatiminen on maakunnan harkittavissa. Maakuntauudistuksen jälkeen valtion ja maakuntien keskustelut aluekehittämisestä muodostaisivat yhteisen foorumin, jossa käsitellään aluekehittämisen tavoitteita ja toimeenpanoa. Osa toimeenpanosuunnitelman asioista siirtyisi maakunnan ja valtion yhteistyöprosesseihin ja osa asioita siirtyisi maakunnan omaan valmisteluun. Näitä muutoksia sovelletaan lain tultua voimaan 2021 alkaen.

Uusimaa-ohjelman 2.0 toimeenpano etenee aikaisempien vuosien tavoin myös kaudella 2019–2020 rullaavasti. Tämä tarkoittaa, että kokonaisuutta voi tarvittaessa muokata maakunnan yhteistyöryhmän päätöksellä. Samalla kehittämistoimenpiteitä kootaan ja rahoitusta kohdennetaan valittuihin toimenpiteisiin.

2. ÄLYKÄS ERIKOISTUMINEN UUDELLAMAALLA – ALUEELLINEN TUTKIMUS- JA INNOVAATIOSTRATEGIA

Älykäs erikoistuminen on alueellisen innovaatiopolitiikan konsepti, jonka mukaan maiden ja alueiden tulisi tunnistaa ja valita omat vahvuusalueensa, joihin tulevaisuuden panostukset ja investoinnit kohdennetaan.

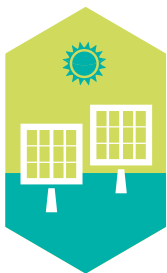
Uudellamaalla älykkään erikoistumisen kärkiteemoja on neljä: **Kaupunkien Cleantech, Terveys ja hyvinvointi, Teollisuuden digitaalinen uudistuminen** sekä **Ihmisten kaupunki**. Alueen Älykkään erikoistumisen strategiaa päivitettiin Uusimaa-ohjelman 2.0 valmistelun yhteydessä. Vuonna 2019 työskentely painottuu strategian toimeenpanoon erillisissä hankkeissa.

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla päättyy useita Terveys ja hyvinvointi- sekä Ihmisten kaupunki -teemoja toteuttavia AIKO-hankkeita. Näiden hankkeiden tuloksia hyödynnetään loppuvuoden toiminnan fokusoinnissa. Älykkään erikoistumisen teemojen toteuttaminen on ollut kriteerinä Uudenmaan EAKR-hankerahoituksessa koko rahoituskauden ajan. Hanketuloksia on voitu käyttää esimerkkeinä hyvistä toteutuksista ja jotkin hankkeet ovat johtaneet suurempiin kehityskokonaisuuksiin. 2019 tiivistetään älykkään erikoistumisen ja rakennerahastojen välistä yhteyttä, mikä näkyy myös tulevissa rahoitushauissa.

Strategiaa toteutetaan kärkiteemoja edistävillä hankkeilla, tuomalla yhteen alueen toimijoita (quadruple helix) sekä tukemalla pilotointiympäristöjä. Kansainvälistä yhteistyötä eri alueiden kanssa tehdään Brysselissä toimivassa ERRIN-verkostossa sekä S3 Platfomissa ja sen alaryhmissä. Strategiatyötä ja sen toimeenpanoa kehitetään yhdessä Euroopan eri alueiden kanssa myös useammassa EU:n Interreg-rahoitteisessa projektissa.

Uudenaan älykkään erikoistumisen strategian kokonaisvaltainen analysointi ja tarkistus suoritetaan vuosina 2019-2020. Merkittävänä instrumenttina on myös yhteistyö Euroopan komission tutkimuskeskuksen kanssa käyttäen hyväksi etenkin Itämeren alueen flagship-hanketta BSR Smartup, joka kohdentuu nimenomaisesti älykkään erikoistumisen kehittämiseen.

Älykkääseen erikoistumiseen liittyvä kehittäminen painottuu 2019 strategian monitoroinnin ja seurannan rakentamiseen sekä strategian uudistamiseen niin, että se vastaa uuden maakunnan sekä uuden rahoituskauden tarpeisiin.

Kaupunkien Cleantech

ydintoimija on Smart & Clean säätiö. Se tukee puhtaiden ja älykkäiden ratkaisujen liiketoimintamahdollisuuksia edistäviä projekteja. Kärjen toimeenpanossa hyödynnetään Itämeren alueen Interreg -rahoitusinstrumentteja sekä rakennerahastoja. Yksi rakennerahasto-ohjelman erityisteemoista on vähähiilisyys.

Teollisuuden digitaalinen uudistuminen

-teemassa eri kokoiset yritykset ja muut toimijat kokoavan TUDI-verkoston toiminta on hyvin vakiintunut. Yleisesti teeman toimenpiteillä parannetaan yritysten valmiuksia hyödyntää digitalisaation

tuomia mahdollisuuksia toimintansa kehittämiseen. Tulevien hankkeiden rahoituksessa hyödynnetään EAKR-rahoitusta sekä mahdollisia kansallisia rahoitusinstrumentteja.

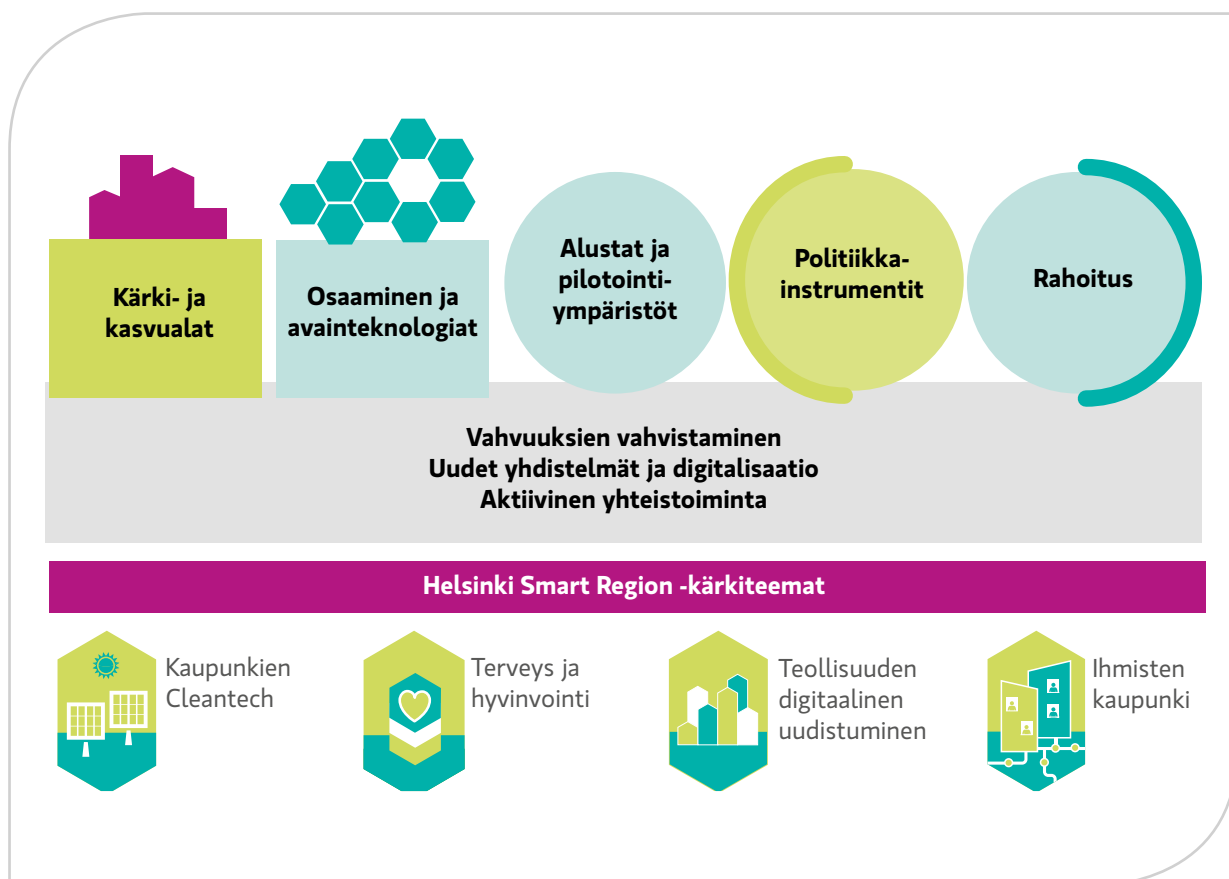

Terveys ja hyvinvointi -teemassa viedään päätökseen joukko AIKO-rahoitettuja digitaalisen terveyden projekteja. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing -yhteisössä erityisesti pohjoismaisen verkoston yhteistyönä. Teemassa on lisäksi käynnistynyt Interreg Europe -ohjelman rahoittama Medtech4 Europe -hanke, jolla edistetään terveysteknologia-alan kasvumahdollisuuksia mm. vaikuttamalla koheesio- ja tutkimuspolitiikkojen ohjelmasisältöihin ja uusiutuvan EU-säätelyn tulkintoihin.

Ihmisten kaupunki -teemassa tavoitteena on rakentaa älykästä kaupunkia ihmisten näkökulmasta. Luontainen rahoitusinstrumentti tämän teeman toimeenpanoon on kaupunkinäkökulmasta 6Aika ja ihmislähtöisissä hankkeissa ESR. Lisäksi teemaa

toteuttaa AIKO-rahoituksella kuusi käynnissä olevaa hanketta.

Kärkiteemojen tuloksia ja osaamista tuodaan esiin Helsinki Smart Region -sivustolla (helsinkismart.fi). Sivusto profiloi Uudenmaan osaamisen ja yhteistyön alueeksi ja sillä tavoitellaan uusia yhteistyökumppaneita eri puolilta Eurooppaa.

Avaintoimijoiden ja sidosryhmien kanssa ideoidaan, miten älykkään erikoistumisen strategian toiminnan ja sen osana Helsinki Smart Region -sivuston houkuttelevuutta ja käytettävyyttä voidaan merkittävästi lisätä.

3. UUSIMAA-OHJELMAN 2.0 STRATEGISET PAINOPISTEET

Uusimaa-ohjelman 2.0 strategiset painopisteet ovat **Hyvinvoiva ja osaava ihminen, Menestyvä ja vastuullinen bisnes** sekä **Ilmastoviisas ja monimuotoinen maakunta**. Kutakin strategista painopistettä viedään eteenpäin neljällä tavoitteella. Tähän toimeenpanosuunnitelmaan alueen keskeiset hankkeet ja toimenpiteet on ryhmitelty strategisten painopisteiden 12 tavoitteen mukaisesti.

Seuraavassa luetteloitujen hankkeiden keskinäistä yhteistyötä lisätään. Näistä suurimman vaikuttavuus-potentiaalin omaavia vankistetaan ja näistä osa nostetaan alueellisiksi kärkihankkeiksi, joita käytetään etenkin alueen kansainvälisessä markkinoinnissa ja kansainvälisessä kumppanuusyhteistyössä.

VISIO: Euroopan virkein ja viilein maakunta 2050			
Strateginen painopiste	 Hyvinvoiva ja osaava ihminen	 Menestyvä ja vastuullinen bisnes	 Ilmastoviisas ja monimuotoinen maakunta
Tavoitteet 2018–2021	- Tulevaisuuden osaavat ihmiset - Kansainvälisyydestä vahvuutta - Parhaat palvelut, aktiiviset asukkaat - Turvallisuutta solidaarisuudesta	- Uusilla teknologioilla kasvua ja vientiä - Liiketoimintaa kiertotaloudesta - Kansainvälistä osaamista ja investointeja - Elinvoimaa startupeista ja pk-yrityksistä	- Suomen ensimmäinen hiilineutraali maakunta - Kestävä ja turvallinen Uusimaa - Elämyksiä ja huolenpitoa luonnosta - Helposti liikkeelle, varmasti perille

3.1. Hyvinvoiva ja osaava ihminen

Tässä painopisteessä nostetaan tärkeimmäksi huomion kohteeksi maakunnan asukas, jonka hyvinvointia maakuntaohjelman on edistettävä. Ihmisen hyvinvointia rakentavat tiedot ja taidot, joita osaava, ennakoluuloton ja yleissivistynyt uusmaalainen tarvitsee tulevaisuudessa. Tärkeää on myös kansainvälisen erilaisuuden ymmärtäminen vahvuutena. Palveluiden pitää olla Suomen suurimmassa maakunnassa parhaita, ja asukkaiden aktiivisia oman hyvinvointinsa edistäjiä. Maakunnan asukkaan kannalta erittäin tärkeää on turvallisuuden tunteen vahvistaminen ja ylläpitäminen muun muassa yhteisöllisyyden kautta.

Tavoite 1 – Tulevaisuuden osaavat ihmiset tähtää siihen, että jatkossakin uusmaalaisilla on taitoja, joita tulevaisuudessa tarvitaan, liittyvät ne sitten teknologioihin, sosiaalisiin osaamiseen tai empatiakykyyn. Yleissivistys ehkäisee tietämättömyydestä kumpuavia ennakoluuloja ja auttaa uusmaalaisia arvioimaan hankkimansa informaation luotettavuutta.

- **GSIP-hanke;** yritysten kasvun ja kilpailukyvyyn tukeminen osaamista nostamalla. **Vastuu:** Vantaan kaupunki, Laurea, Metropolia, yritykset.
Urban Innovative Action -ohjelma
- **Toimet nuorten työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksien parantamiseksi Uudellamaalla.**
Vastuu: Hämeen ELY-keskus
ESR-rahoitus
- **Yhdessä koulutustakuuseen -hankkeen** tulosten seuranta ja uuden alueellisiin eroihin pureutuvan hankkeen valmistelu.
Vastuu: Uudenmaan liitto ja koulutuksen järjestäjät

- **Digipore-hanke;** toimet nuorten työllistymisvalmiuksia parantavien digivalmiuksien kehittämiseksi.
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa
6Aika-rahoitus
- **City as a Service;** kaupunki palveluna ja kokeilualustana sekä avointen ja älykkäiden palvelujen kehittäminen.
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa
6Aika-rahoitus

Tavoite 2 – Kansainvälisyydestä vahvuutta. Kansainväliset ja monikulttuuriset toimijat lisäävät maakunnan elinvoimaisuutta. Onnistunut kotoutuminen antaa maahanmuuttajalle taidot toimia uudessa yhteiskunnassa. Kaikkien uusimaalaisten osallisuutta ja mahdollisuuksia vahvistamalla erilaisuutta salliva, luova ja innovatiivinen ilmapiiri on mahdollista toteuttaa.

- **Maahanmuuttajien kotoutumisen tukitoimien kehittäminen ja uusien työmuotojen löytäminen**
Vastuu: Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset, kunnat, TE-toimisto, kansalaisyhteiskunta, paikalliset toimijat
ESR-rahoitus
- **Kotona Suomessa -hankekokonaisuus** parantaa maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelukokonaisuutta sekä kehittää alueellisten, kotouttamistyötä tekevien viranomaisten osaamista.
Vastuu: Uudenmaan ELY-keskus
ESR-rahoitus
- **Maahanmuuttoyrittäjyyden neuvontapalveluiden toiminnan kehittäminen.**
Vastuu: Pääkaupunkiseudun kaupungit ja Uudenmaan liitto

- **Talent Boost – kasvua kansainvälisistä osaajista** -hankekokonaisuuteen osallistuminen.
- MEGE-hanke, kansainvälisten osaajien kasvuyritysten perustaminen.
Vastuu: Haaga-Helia
- Kansainväliseen kasvuun digitaalisin työkaluin.
Vastuu: Laurea, Uudenmaan yrittäjät, YritysEspoo, YritysVantaa.

Tavoite 3 – Parhaat palvelut, aktiiviset asukkaat. Laadukkaita sosiaali- ja terveystal-veluita on mahdollista tarjota myös tulevai-suudessa, jos voimavarat voidaan suunnata järkevästi. Asukkaiden aktiivisuus ja omasta terveydestä huolehtiminen auttaa osaltaan säästämään terveydenhuollon voimavaroja. Uudet hoitomuodot, terveysteknologiat ja lääkkeet syntyvät johdonmukaisen ja pitkäjän-teisen tutkimustyön tuloksina.

- **HAPPILY-hanke;** Uudet yksilölliset etätyöratkaisut ja haja-asutusalueen liikkuminen.
Vastuu: Posintra
ESKR-rahoitus
- **Health Capital Helsinki 2.0;** Pohjoismaiden parhaan Life science -liiketoimintaympäristön luominen.
Vastuu: Helsingin Business Hub
- **TEKNO – Terveys- ja hyvinvointitekniologiaosaaminen sujuvaksi -hanke.**
Vastuu: Posintra, Laurea, Uppgraded, Vantaan Invalidit.
ESKR-rahoitus
- **CoHeWe – Co-Created Health and Wellbeing;** uusia liiketoiminta- ja palvelukonsepteja soten asiakkaille, yhteistoimintaa ja kehittämistä.
Vastuu: FinnMedi, Vantaan kaupunki, Laurea, Helsingin kaupunki, Forum Virium
6-Aika-rahoitus

- **Hyvinvoiva Espoo;** poikkihallinnollinen kehitysohjelma, jolla lisätään espoolaisten terveyttä, hyvinvointia ja onnellisuutta.
Vastuu: Espoon kaupunki

Tavoite 4 – Turvallisuutta solidaarisuu-desta. Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yhteisöllisyyden uusien muotojen löytäminen on tärkeää kasvavalla ja kaupungistuvalla Uudellamaalla.

- **Maahanmuuttajien kotoutumisen tukitoimien kehittäminen ja uusien työmuotojen löytäminen.**
Vastuu: Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskus, kunnat, TE-toimisto, kansalaisyhteiskunta, paikalliset toimijat
ESKR-rahoitus
- **Leader-toimintaryhmien paikalliset kehittämishankkeet.**
Vastuu: Uudenmaan ELY-keskus
Leader-rahoitus
- **PALKO-hanke;** työllisyyden palvelukokeilut Porvoossa ja Loviisassa.
Vastuu: Posintra, Haaga-Helia
ESKR-rahoitus
- **Kansalainen 2.0 – virtuaalialusta;** modernia yhteisöllisyyttä tukeva hanke.
Vastuu: Uudenmaan liitto
- **Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma 2019–2021,** lisätukea sitä tarvitseville.
Vastuu: Vantaan kaupunki
- **Osallistuva Espoo;** poikkihallinnollinen kehitysohjelma, jolla lisätään espoolaisten yhteenkuuluvuutta, osallistumista ja luottamusta.
Vastuu: Espoon kaupunki

3.2. Menestyvä ja vastuullinen bisnes

Tämä strateginen painopiste koostuu elinvoimaisesta yritystoiminnasta ja kiertotaloudesta. Uusien teknologioiden avulla tähdätään kasvuun ja vientiin. Kansainvälinen osaaminen ja investoinnit nähdään maakunnan menestymisen kannalta erittäin tärkeiksi asioiksi. Uusimaa-ohjelma 2.0:n yksi keskeisimmistä tavoitteista on saada ohjelmakauden aikana maakuntaan lisää kansainvälisiä osaajia ja investointeja. Sujuvat, helposti saavutettavat ja luotettavat yhteiskunnan palvelut ja korkea-tasoinen infrastruktuuri muodostavat perustan yritystoiminnalle ja ihmisten elämälle. Yrittäjyys ja yrittäjähenkisyys ovat kykyä ja halua riskinottoon. Aktiivisella innovaatiotoiminnalla yritykset pyrkivät menestymään kaiken aikaa muuttuvassa markkinassa ja olosuhteissa.

Tavoite 5 - Uusilla teknologioilla kasvua ja vientiä korostaa käynnissä olevan laaja-alaisen teknologian murroksen mahdollisuuksien syvällistä ja nopeaa omaksumista, koska Uudenmaan yritysten menestys pohjautuu jatkossa yhä enemmän korkean lisäarvon tuotteiden ja palveluiden tuotantoon sekä markkinointiin ja usein uuden kysynnän luomiseen.

- **Innovaatioympäristöjen ja avoimen datan hyödyntäminen elinkeino- ja yritystoiminnassa.**
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa ja Forum Virium
6Aika-rahoitus
- **Pääkaupunkiseudun yrityspalvelu-ekosysteemin kehittämistyön jatkaminen**, lippulaivana Maria O-1.
Vastuu: YritysHelsinki
- **Finest Smart Mobility.**
Vastuu: Helsingin satama, Talinnan satama *Central Baltic -ohjelma*
- **HUIMA-hanke**, teollisuuden energiatehokkuuteen uusia ideoita.
Vastuu: Posintra
EAKR-rahoitus

- **Robottiikan hyödyntämisen kehittäminen pk-yrityksissä.**

Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa
6Aika-rahoitus

- **Neutral Host**, kehittää ja luo kansainvälisen referenssikohteen 5G-kaupunkialustasta.
Vastuu: Nokia, Aalto-yliopisto, VTT, Espoon kaupunki, Sitowise, Spinverse ja yrityksiä
- **CEWOF-aaltoenergiahanke.**
Vastuu: Wello Oy
- **Logistics for Manufacturing -hanke;** Pk- tehtaiden automatisointi.
Vastuu: VTT

Tavoite 6 – Liiketoimintaa kiertotaloudesta. Uudellamaalla tavoitellaan kiertotalouteen (ml. biotalous), puhtaaseen teknologiaan (=Cleantech) ja resurssitehokkuuteen pohjuttavan liiketoiminnan tekemistä kannattavaksi ja sen kasvua.

- **Smart & Clean** -säätiön suunnittelemat ja eri toimijoiden toteuttamat hankkeet
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa, Sitra, Helsinki Business Hub, Uudenmaan liitto, alan yritykset
- **Osallistuminen EU:n ilmasto-innovointiohjelma Climate KIC:iin.**
Vastuu: Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki ja Uudenmaan liitto.
- **Bioruukki;** Pohjoismaiden suurin biotalouden tutkimusympäristö.
Vastuu: VTT
- **BRIDGES-hanke;** parannetaan älykkään erikoistumisen liittyvän RIS3-toteutuksen hallintaa.
Vastuu: Uudenmaan liitto *Interreg Europe -ohjelma*
- **Energia- ja resurssitehokkuuteen tähtäävä liiketoiminta**
Vastuu: GreenNet Finland

- **HUIMA-hanke**, teollisuuden energiatehokkuuteen uusia ideoita.
Vastuutaho: Posintra.
EAKR-rahoitus
- **Kerasta kiertotalouden esimerkkialue**, älykkäät ja puhtaat kaupunkiratkaisut toiminnot kytkeytyvät digitaaliseen alustaan.
Vastuu: Espoon kaupunki, Fortum, Nokia, LähiTapiola, VTT, Smart&Clean, Sitra, Business Finland sekä muita yrityksiä

Tavoite 7 – Kansainvälistä osaamista ja investointeja painottaa kansainvälisen osaamisen ja investointien tärkeyttä Uudenmaan kilpailukyvyyn kasvattamiseksi. Alueen vetovoimatekijöiden merkitys korostuu houkuteltaessa kansainvälistä osaamista ja investointeja.

- **IEER** – Eurooppalaisten yrittäjyysalueiden verkosto nuorten yrittäjyyden edistämiseksi.
Vastuu: Uudenmaan liitto ja Laurea
Interreg Europe -ohjelma
- **Uudenmaan Business Finland -toiminta** yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tueksi muun muassa luovien alojen ja ICT-alan parissa.
Vastuu: Uudenmaan ELY-keskus
- **PASSAGE -hanke**; vähähiilistä taloutta Euroopan salmialueilla.
Vastuu: Pas-de-Calais, Uudenmaan liitto
Interreg Europe -ohjelma
- **Smart-up BSR -hanke**; älykkään erikoistumisen strategioiden toimeenpano ja toimintasuunnitelmien päivittyminen.
Vastuu: Aalto yliopisto, Uudenmaan liitto
Interreg Europe -ohjelma

- **Medtech4 Europe -hanke**; terveysteknologian säätelyn, erityisesti pk-yrityksille aiheuttamien haasteiden helpottaminen alueellisena yhteistyönä.
Vastuu: Uudenmaan liitto yhdessä kahdeksan maan hankkeessa
Interreg Europe -ohjelma
- **Meriklusteri -kokonaisuus** Uuttamaata hyödyntämään
Vastuu: Helsingin kaupunki, Posintra ja muuta toimijat
- **Tallinna-tunneliyhteyden arviointi.** Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmä.
Vastuu: Uudenmaan liitto, Helsinki, Harjun maakunta, Tallinna
Central Baltic-ohjelma
- **Maahanmuuttoyrittäjyyden neuvontapalveluiden toiminnan kehittäminen.**
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa ja Uudenmaan liitto
- **Helsinki-Vantaan lentokentän ja lentokenttäalueen sekä sen yhteyksien kehittäminen** johtavana kansainvälisenä liikenteen solmukohtana ja kehittämisympäristönä.
Vastuu: Vantaa ja Uudenmaan liitto yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa
- **UKAMAKI-hanke**; Kiinasta suuntautuvan matkailukysynnän hyödyntäminen koko Uudenmaan alueella.
Vastuutaho: Posintra ja Cursor Oy
EAKR-rahoitus
- **Huippunopean merikaapeliyhteyden Hanko–Keski-Europpa taloudellinen hyödyntäminen.**
Vastuu: Hanko ja Raasepori sekä paikalliset yritykset

Tavoite 8 – Elinvoimaa startupeista ja pk-yrityksistä.

Pk-yritysten sekä startupien menestys ja kasvu ovat merkittävässä roolissa Uudenmaan elinvoimaisuuden kannalta.

- **Työelämä 2020** -Uudenmaan alueverkosto aktivoi työpaikkoja kehittämään alueen työelämää kolmella osa-alueella: digitaalisuus, leadership ja oma työn johtaminen.
Vastuu: Uudenmaan ELY-keskus
- **KASKI, Kasvua ja uutta arvoa osaamisella- hanke;** teollisuuden pk-yritysten uuden liiketoiminnan ja uusien palvelujen luominen sekä vienninedistäminen.
Vastuutaho: KUUMA-kunnat
EAKR-rahoitus
- **BIITTI – Yritystiimit Uudellamaalla -hanke.**
Vastuu: Posintra, Keuke ja Novago
EAKR-rahoitus
- **TEKNO-hanke;** Terveys- ja hyvinvointiteknologia sujuvaksi.
Vastuu: Posintra, Laurea, Upgraded, Vantaan invalidit
ESR-rahoitus
- **TUTKA-hanke;** pk-yrityksissä tunnistetaan ja kehitetään palvelumuotoilua ja digitaalisuutta hyödyntäen.
Vastuu: Posintra ja Laurea
EAKR-rahoitus
- **Kasvuyrityksille suunnattujen palveluiden kehittäminen.**
Vastuu: Helsinki, Espoo ja Vantaa
6Aika-rahoitus
- **Kansainväliseen kasvuun digitaalisin työkaluin -hanke,** osana Talent Boost -kokonaisuutta.
Vastuu: Laurea, Uudenmaan yrittäjät, YritysEspoo, YritysVantaa.
EAKR-rahoitus
- **Innostava ja elinvoimainen Espoo;** poikkihallinnollinen kehitysohjelma, jolla lisätään Espoon vetovoimaa, vahvistetaan elinvoimaa ja vastataan työvoiman kohtaanto-ongelmaan. *Vastuu:* Espoo

3.3. Ilmastoviisas ja monimuotoinen maakunta

Vastuu ympäristöstä kuuluu kaikille. Siksi tässä painopisteessä lähdetään kunnianhimoisesti kohti hiilineutraalia maakuntaa. Tämänhetkinen yhteinen maakunnallinen tavoite on hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Luontoarvot, luonnon monimuotoisuus ja elämyksellisyys sekä luonnosta huolehtiminen ovat keskiössä. Maakunnan säilyttäminen kestävässä ja turvallisenä ovat tärkeitä asioita perustarpeille, viihtyvyydelle ja maakunnan vetovoimalle. Lisäksi liikkuminen ja liikenne; niin kansalliset kuin kansainvälisetkin yhteydet sekä niiden energiatehokkuus ja vähäpäästöisyys otetaan tarkastelun kohteeksi.

Tavoite 9 – Hiilineutraali Uusimaa 2035

Uudenmaan tulee olla ensimmäisten joukossa ilmastotyössään.

Hiilineutraalisuus-tavoitetta kohti edetään uutta tietoa hyödyntäen ja hyväksikäyttäen. Hiilineutraalisuus tavoitteessa voidaan onnistua, kun monet eri toimet suunnataan samaan päämäärään. Siksi tarvitaan monia eri tason toimenpideohjelmia, rahoituksen suuntaamista vähähiilisiin innovaatioihin ja ratkaisuihin, kestävä kaavoitusta ja uudenlaista liiketoimintaa. Lisäksi tarvitaan hiilineutraaliutta tukevia päätöksiä ja asenteiden muutosta maakunnan, kunnan ja kansalaisyhteiskunnan tasolla. Toimenpiteisiin ryhtyminen tarjoaa myös suuria mahdollisuuksia hyödyntää uusmaalaista osaamista ja siten liiketoimintamahdollisuuksia maailmanlaajuisesti.

Toimeenpanosuunnitelman liitteenä on *Hiilineutraali Uusimaa 2035 -toimenpiteet*, mikä on yksityiskohtaisempi kooste alueen toimista.

- **Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekartta;** kokoaa Uudenmaan alueen toimenpiteitä, täydentää kaupunkien ja kuntien toimenpideohjelmia sekä välittää ja levittää alueellisten toimijoiden välillä tietoa.
Vastuu: Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus
- **CANEMURE (Carbon neutral municipals and regions) -hanke-kokonaisuus;** konkreettisia toimenpiteitä ilmastomuutoksen torjumiseksi.
Vastuu: SYKE, LUKE, Uudenmaan liitto, Hyvinkää, Lohja, Helsinki, Porvoo ja Tammisaaren Energia. LIFE-IP -rahoitus.
- **Valmisteilla oleva Uusimaa-kaava 2050 ohjaa maakunnan kasvua kestävästi.**
Vastuu: Uudenmaan liitto
- **Smart&Clean;** tavoitteena Pääkaupunkiseudusta maailman paras testialusta smart- ja cleantech-ratkaisuille.
Vastuu: Smart&Clean säätiö
- **Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoituksesta 25 prosenttia kohdistetaan vähähiilisiin hankkeisiin.**
Vastuu: Uudenmaan liitto.
- **Kaupunkien ja kuntien ilmastostrategioiden ja toimenpideohjelmien toteuttaminen.**
Vastuu: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniai-nen, Kuuma-kunnat ja Hinku-kunnat
- **Energiayhtiöiden kehitysohjelmat.**
Vastuutahot: Helen Oy, Fortum Oyj, Vantaan Energia Oy
- **MySMARTLife Lighthouse -hanke;** päästöjen vähentäminen kaupungeissa ja uusiutuvien energialähteiden käytön kasvattaminen.
Vastuu Suomessa: Helsingin kaupunki, Forum Virium, Helen Oy, VTT, Metropolia, Fourdeg ja Salusfin.

- **YK:n Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoitteiden Leadership Programme ja globaali edelläkävijyytyö.**

Vastuu: Espoon kaupunki, Aalto-yliopisto, yritykset, yhteistyö kumppanit ja asukkaat

- **HSY:n ilmastohankkeet:**

- **SMART-MR** (Sustainable Measures for Achieving Resilient Transportation in Metropolitan Regions) -hanke

- **ELIAS - Elinvoimaa asemanseuduille -projekti**

- **BSR-electric – sähköpyöräilyn edistämishanke**

- **Circhubs-hanke, Resurssiviisas pääkaupunkiseutu (REPA) -hanke**

- **Ekokompassi**

- **Osallistuminen EU:n Climate-KIC-ohjelmaan;** vähähiilisyteen liittyvää innovointia ja sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.
Vastuu: Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki ja Uudenmaan liitto

- **St1 Deep Heat -pilottiprojekti;** Suomen ensimmäinen geotermisellä energialla toimiva, teollisen mittakaavan lämpölaitos.
Vastuu: St1 Oy

- **REFEC - Reinforcing Eastern Finland-Estonia Transport Corridor- hanke;** Loviisan sataman kehittäminen, markkinat ja logistiikka.
Vastuu: Posintra, Loviisan kaupunki ja Loviisan satama

- **Alpio-hanke;** Työmatkaliikenteen vähentäminen, uudet yksilölliset etätyöratkaisut.
Vastuu: Posintra ja Sitra.

- **HAPPILY-hanke;** haja-asutusalueiden palvelupilotit, liikkuminen ja yhteistöt.
Vastuu: Posintra
EAKR-rahoitus

- **Julkisten rakennusten energiatehokkuus -hanke.**

Vastuu: KUUMA-kunnat

Tavoite 10 – Kestävä ja turvallinen Uusi-maa tavoitteessa varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin, huolehditaan vesi- ja ruokahuollosta sekä pohjavesistä ja kiinnitetään huomiota kyberturvallisuusriskeihin.

- **HOPE-hanke;** ilmanlaatatiedon mittaaminen ja parantaminen 5G-verkon avulla.

Vastuu: Helsingin kaupunki, Helsingin yliopisto, HSY, Forum Virium, HSY, Ilmatieteenlaitos, Vaisala, Useless Urban Innovative Action -ohjelma

- **Kuluttajalähtöisiä ruokaratkaisuja ruokailuun, elintarvikekauppaan ja logistiikkaan mm. ruokahävikin vähentämiseksi.**

Vastuu: Vantaan kaupunki, Sitra, paikalliset toimijat

- **Hyvä sisäilma palveluna.**

Vastuu: VTT; Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit, Aalto yliopisto ja Uudenmaan liitto (Smart&clean)

- **Sadevesien päästöt vesistöihin hallintaan.**

Vastuu: Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit (Smart&Clean)

- **Länsi-Uudenmaan vesistöalueen Freshabit-hanke**

Vastuu: Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry, Metsähallitus
LIFE IP -rahoitus

- **Kestävä Espoo:** poikkihallinnollinen kehitysohjelma, jolla tuetaan älykkäiden ratkaisujen käyttöönottoa, sujuvoitetaan liikkumista, tähdätään päästöttömään ja kestäväan elämäntapaan.

Vastuu: Espoon kaupunki

Tavoite 11 – Elämyksiä ja huolenpitoa luonnosta

korostetaan luonnosta huolehtimista, joka on monimuotoisuuden kannalta erittäin tärkeää ja samalla se mahdollistaa luonnossa virkistytymisen. Monipuolinen luonto ja hyvin hoidetut sekä laajat viheralueet ovat pitkän aikavälin voimavara ja vetovoimatekijä.

- **Uudenmaan kulttuuriympäristöjen tunnettavuuden vahvistaminen.**

Korostetaan niiden merkitystä osana ekosysteemipalveluja ja matkailun vetovoimaa.

Vastuu: Uudenmaan liitto, kunnat, museoviranomaiset, yhdistykset, Uudenmaan ELY-keskus

- **Viherkehä monipuolisena ekosysteemi-palveluna.** Toteuttaminen, tuotteistaminen, viestintä ja viherkehän huomioiminen kaavoituksessa.

Vastuu: Uudenmaan liitto, kunnat, Metsähallitus, Uudenmaan virkistysalueyhdistys ja viherkehän muut toimijat

- **Uusmaalaisten ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistäminen.**

Vastuu: Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja tietoisuuden edistämisyhdistys VÄLKE, jossa edustajat 21 eri organisaatiosta

- **Joensuun alueiden virkistyskäyttömahdollisuuksia kehitetään edelleen.**

Vastuu: Vantaan kaupunki

- **Urban Outdoors -hanke** ja muut toimet luontomatkailun kohteiden ja markkinoinnin kehittämiseksi.

Vastuu: Metsähallitus, Uudenmaan liitto, kunnat

Tavoite 12 – Helposti liikkeelle, varmasti perille. Liikenteen toimivuus ja sujuvuus ovat Uudenmaan kasvun ja elinvoimaisuuden kan-

nalta erittäin tärkeitä asioita. Liikennejärjestelmän kehittämistarpeita määrittelevät Uudenmaan kasvu ja aluerakenteen kehitys sekä ympäristöystävällisyys ja vähäpäästöisyys.

- **Helsinki–Riihimäki-rataosuuden kapasiteetin parantaminen.**

- Pasila–Riihimäki 2. vaihe, rahoitus
- Pasila–Helsinki-välin ratkaisusta päättäminen
- Valmiudet Pisara-radan tai vastaavan toteuttamiseen

Vastuu: Valtio ja alueen kunnat, maakunnan liitot

- **Espoon kaupunkiradan rahoitus**

Vastuu: valtio, Espoon kaupunki

Vastuu: Uudenmaan liitto

- **Raideyhteyksien kehittäminen Helsinki-Vantaan lentoasemalle niin, että siitä kehittyy Suomen merkittävin kansainvälisen mittaluokan matkakeskus**

- Lentoradan alustava yleissuunnitelma ja YVA
- Pikaraitioteiden suunnittelu ja toteuttaminen

Vastuu: Valtio, Vantaan ja Helsingin kaupungit, Uudenmaan liitto

- **Ratojen tehokas hyödyntäminen**

- Länsimetron uusien asemanseutujen tehokas maankäyttö
- Asemanseutujen tiivistäminen
- Liityntäliikenteen ja liityntäpysäköinnin kehittäminen

Vastuu: Valtio, alueen kunnat, Uudenmaan liitto, HSL

- **Hanko–Hyvinkää-radan sähköistäminen, rahoitus.**

Vastuu: Valtio

- **Keski-Uudenmaan poikittaiset logistiikkayhteydet**

- Suunnittelun jatkaminen

Vastuu: Valtio, alueen kunnat

- **Työmatkapyöräilyn edistäminen laatukäytävillä.**

Vastuu: Vantaan kaupunki

- **Älykkään liikenteen kehittämiss Hankkeet:** matkaketjujen kehittäminen, MaaS (Mobility as a Service)

Vastuu: Vantaan kaupunki, VTT, Aalto yliopisto

- **Tulevaisuuden innovatiiviset liikkumisratkaisut suurten asiakasvolyyymien runkoväylillä, joissa ei ole ratayhteyttä.**

Vastuu: kokonaisuuden hankkeistus, Posintra

- **Aviapolis – Liikennelabran yritysalue, valmisteilla.**

Vastuu: Vantaan kaupunki, Trafi, yritykset

- **REFEC – Reinforcing Eastern Finland-Estonia Transport Corridor, Loviisan ja Kundan satamien kehittäminen, markkinat ja logistiikka.**

Vastuu: Posintra, Loviisan kaupunki ja Loviisan satama

Interreg Central Baltic -ohjelma

4. RAKENNERAHASTOJEN JA MAASEUTUOHJELMAN RAHOITUSLINJAUKSET UUDELLAMAALLA

Uusimaa-ohjelman 2.0 strategiset painopisteet ja tavoitteet ohjaavat tulevien vuosien hankkeita, edunvalvontatoimia ja valintoja. Uusimaa-ohjelman 2.0 ja Älykkään erikoistumisen strategian toteuttamiseen suunnataan myös rakennerahastojen ja maaseuturahaston rahoitusta alueen yhteisen näkemyksen mukaisesti.

4.1 Rakennerahastojen rahoitus Uudellamaalla 2019–2020

EU:n *Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020* rakennerahasto-ohjelma sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoituksen.

EAKR-toimet kohdentuvat rakennerahasto-ohjelman toimintalinjoihin 1 ja 2, ESR-toimet puolestaan löytyvät toimintalinjoilta 3–5. Ohjelman rahoitus kanavoituu erityistavoitteiden kautta.

EAKR-toimintalinjat ja niiden erityistavoitteet

TOIMINTALINJA 1: PK-YRITYSTEN KILPAILUKYKY

- Uuden liiketoiminnan luominen
- PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen
- PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen

TOIMINTALINJA 2: UUSIMMAN TIEDON JA OSAAMISEN HYÖDYNTÄMINEN

- Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta
- Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen
- Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen

Vuosille 2019–2020 EAKR-rahoitusta kohdennetaan maakunnallisissa hankkeissa molempiin toimintalinjoihin ja kaikkiin käytettävissä oleviin erityistavoitteisiin. Rahoitusta kohdennetaan hankkeisiin, jotka tukevat Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian toteuttamista. Tavoitteena on panostaa niihin vahvuusalueisiin, jotka Uudellamaalla on tunnustettu keskeisimmiksi tutkimus- ja innovaatiotyön painopisteiksi. Älykäs erikoistuminen tukee myös maakunnallista Uusimaa-ohjelmaa. Lisäksi rahoituksessa huomioidaan rakennerahasto-ohjelmalle asetettu vähähiilisyystavoite, jonka mukaisesti EAKR-rahoituksesta 25 % tulee käyttää vähähiilisen talouden edistämiseen. Ohjelmaston vähähiilisyystavoite edistää myös Uudenmaan tavoitetta olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Toimintalinjalla 1 hankkeet tukevat uuden yritystoiminnan käynnistymistä ja uuden liiketoiminnan kehittämistä. Toimilla myös parannetaan hankkeiden

kohdeyritysten liiketoimintaosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia. Lisäksi tuetaan pk-yritysten energiatehokkuuden edistämistä. Uudellamaalla painopisteenä on ollut esimerkiksi start up- ja kasvuyritysten toimintaedellytysten parantaminen sekä uudenlaiset liiketoiminnan mahdollisuudet.

Toimintalinjalla 2 hankkeissa on laaja-alaisesti edistetty Uudenmaan alueen elinkeinotoimintaa tukevaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä. Hankkeissa on tuettu kehitysympäristöjen rakentamista yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, kuntien, järjestöjen ja yritysten yhteistyössä.

ESR-toimintalinjat ja niiden erityistavoitteet

TOIMINTALINJA 3: TYÖLLISYYS JA TYÖVOIMAN LIIKKUVUUS

- Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen
- Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen
- Työ- ja koulutusurien sukupuolenumukaisen eriytymisen lieventäminen

TOIMINTALINJA 4: KOULUTUS, AMMATTITAITO JA ELINIKÄINEN OPPIMINEN

- Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen
- Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

TOIMINTALINJA 5: SOSIAALINEN OSALLISUUS JA KÖYHYEDEN TORJUNTA

- Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

Vuosien 2019 ja 2020 ESR-valtuudet pyritään varaamaan syksyn 2018 hankehaussa, jossa haettavissa on kaikki ohjelman ESR-toimintalinjojen erityistavoitteet.

Toimintalinjalla 3 Uudellamaalla on rahoitettu erityisesti toisaalta nuorten ja maahanmuuttajien työllistymisen edistämistä ja toisaalta sukupuolten eriytymisen lieventämistä tavoittelevia hankkeita. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä tukevat hankkeet ovat edelleen tervetulleita. Työ- ja sukupuolenmukaisen eriytymisen erityistavoitteessa on mahdollista rahoittaa hankkeita, joissa kohderyhmä on tarkkaan fokuoitu, mikä mahdollistaa pientenkin kohderyhmien huomioiden. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin erityistavoitteeseen ei toistaiseksi ole tullut suurta määrää hankkeita ja ohjelmaston arvioinnin perusteella vaikuttaa siltä, että yritysکوhtaisiin tuloksiin eli työhyvinvoinnin ja tuottavuuden parantamiseen yritykissä ei ole tullut riittävästi odotettuja tuloksia.

Tämän toimintalinjan tavoitteiden saavuttamista edistetään käyttämällä EU:n komission ja OECD:n kehittämää Yhteiskunnallinen Yrittäjyys & Better Entrepreneurship -työkalua, jota alueemme ensimmäisenä EU-alueena testasi 24.10.2018. Tällä luodaan lisää edellytyksiä etenkin nuorten, naisten, maahanmuuttajien ja työttömien yrittäjyydelle.

Toimintalinja 4:n hankkeissa pyritään joko parantamaan siirtymiä koulutuksesta koulutukseen, erityisesti perusasteelta toiselle asteelle. Mutta toimintalinjalla on mahdollista myös kehittää uusia koulutuksen toteutuksia erityisesti kasvu- ja rakennemuutosaloilla.

Toimintalinjalla 5 on Uudellamaalla toteutettu sekä kuntien sosiaalityötä tukevia hankkeita että järjestöjen hankkeita työelämän ulkopuolella olevien toimintakyvyn parantamiseksi. Hanketyypit ovat toisistaan poikkeavia, mutta hyvin erityyppisissäkin hankkeissa on tehty hyviä tuloksia.

Vuosina 2019–2020 ESR-toimenpiteet kohdistetaan toimintalinjojen 3 ja 4 erityistavoitteisiin:

- Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäminen.
- Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen.
- Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen.

Hankkeissa hyödynnetään positiivisen rakennemuutoksen tuomia mahdollisuuksia vastaamalla kasvavien alojen yritysten työvoimatarpeeseen ja osaajapulaan.

4.2. 6Aika – Älykaupungit tehdään yhdessä

6Aika – Avoimet ja älykkäät palvelut (2014–2020) on Helsingin, Espoon, Vantaan, Oulun, Tampereen ja Turun yhteinen kestävä kaupunkikehityksen strategia. Kaupungit toimivat uusien innovaatioiden kehitysympäristöinä ja älykkään kaupunkikehittämisen alustana vastaten kaupungistumisen haasteisiin.

6Aika-strategian tavoitteet kytkeytyvät elinkeinopoliittisiin kasvutavoitteisiin (osaaminen, liiketointa, työpaikat), julkisen talouden tehostamiseen (kaupunkien ja julkisen sektorin tuottavuus), ympäristötavoitteisiin (vähähiilisyys, resurssitehokkuus) sekä sosiaalisiin tavoitteisiin (osallisuus, heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyys). 6Aika-hankkeiden vaikuttavuus syntyy toimintamallin skaalautuvuudesta laajempaan käyttöön kansallisesti ja kansainvälisesti. Vuosien 2019-2020 toiminnassa korostuu erityisesti toimintamallien, tulosten ja oppien koostaminen, juurruttaminen ja levittäminen.

Strategian perustana on kolme kärkihanketta: *Avoim data ja rajapinnat* kehitti datan tuottamista, avaamista, julkaisua ja käyttöä edistäviä pysyviä rakenteita ja toimintamalleja. *Avoimet innovaatioalustat* yhdisti suurimpien kaupunkien innovaatio- ja kehitysympäristöt kansalliseksi avoimen innovaatioalustojen verkostoksi. *Avoim osallisuus ja asiakkuus* vahvisti elinkeinoelämän sekä tutkimus- ja kehittämisyhteisöjen roolia palveluekosysteemeissä. Kärkihankkeiden aloittamaa työtä jatketaan kaupunkien ja muiden hanketoteuttajien pysyvissä rakenteissa ja joiltain osin jatkokehitetään sekä 6Aika- että muilla hankkeilla.

Vuoden 2018 loppuun mennessä 6Ajassa on käynnistynyt kärkihankkeiden rinnalla 28 EAKR-pilottihanketta ja 14 ESR-pilottihanketta. Pilottihankkeiden aihepiirit vaihtelevat älykkästä liikkumisesta oppimiseen, terveydestä ja hyvinvoinnista kiertotalouteen ja pelialaan, sekä työllisyyteen ja osaamiseen. Hankeportfolion kannalta kahden viimeisen vuoden toiminnassa pääpaino on hanketulosten koostamisessa ja viestimisessä sekä kaupunkikehittäjien verkottamisessa niin 6Ajan toimijoiden kesken kuin kansallisellakin tasolla. 6Aika-strategian tuloksia ja hyviä käytäntöjä esitellään myös kansainvälisissä tilaisuuksissa. 6Aika-strategia on ollut kysytty osallistuja esimerkiksi Euroopan komission Urban Development Network (UDN) -verkoston, yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) sekä ESPON-tutkimusohjelman tilaisuuksiin.

Joulukuussa 2018 päättyvässä 6Aika EAKR-haussa etsitään ratkaisuja hiilineutraaliustavoitteiden edistämiseen (rakennerahasto-ohjelman erityistavoite 3.2). Hankkeissa kehitetään älykkäitä, resurssitehokkaita ja vähähiilisiä ratkaisuja ja/tai palveluja, joista yrityksille syntyy uutta liiketoimintaa, ja jotka edistävät kuutoskaupunkien tavoitteita kohti hiilineutraaleja kaupunkialueita. Seuraava EAKR-haku on suunniteltu keväälle 2019, jonka jälkeen täydentäviä hakuja avataan tarpeen mukaan, jos päättyneistä hankkeista vapautuu rahoitusta uudelleen jaettavaksi.

4.3. Maaseuturahastorahoitus Uudellamaalla 2018–2019

Uudenmaan maaseudun kehittämisstrategian toteuttamissuunnitelma vuosille 2014–2020 sisältää alueen kehittämiseksi ehdotettuja toimenpiteitä, joita esitetään rahoitettavaksi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014–2020. Alueellisen strategian painopisteinä ovat *Menestyvä elinkeinoelämä, Energiatehokas maaseutu ja puhdas ympäristö* sekä *Hyvinvoiva maaseutuväestö*.

Uudenmaan ELY-keskuksen maaseuturahoitusta kohdennetaan 2019–2020 erityisesti maatalouden kannattavuuden ja kiertotalouden edistämiseen, yritysten yhteistyön edistämiseen, elintarvikejalostuksen ja ruokaketjun eteenpäinviemiseen ja kasvu-yritysten tukemisen kautta työpaikkojen luomiseen etenkin ydinmaaseudun alueille.

Tavoitteena on, että valtaosa maaseutuohjelman alueellisesta rahoituksesta kohdennetaan elinkeinojen edistämiseen, joko suorien yritystukien tai kehittämishankkeiden kautta. Yrittäjien osaamista parannetaan koulutushankkeilla ja toimijoiden yhteistyötä ja aktivointia edistetään yhteistyö-hankkeilla. Tiedotuksella ja yhteistyöllä parannetaan maaseutuyritysten mahdollisuuksia hyötyä tutkimustuloksista ja innovaatioista. Maatalouden rakennetuilla ja maaseudun yritystuilla tuetaan investointeja, jotka parantavat yrittäjien kilpailukykyä.

Uudenmaan Ely-keskuksen alustava myöntövaltuus maaseudun yritystukiin ja kehittämishankkeisiin vuosille 2019–2020 on noin 6 miljoonaa euroa. Tähän tarkoitukseen alueen Leader-ryhmillä on lisäksi omat myöntövaltuutensa. Maatalouden investointuet ja nuoren viljelijän aloitustuet myönnetään erillisestä omasta valtuudesta.

Käynnistyneiden ja toteutusta jatkavien hankkeiden teemoja ovat:

- maataloustuotteiden tuotekehitys ja jalostusasteen nosto
- matkailualan yritysten verkostoituminen sekä luonto- ja ruokamatkailun edistäminen
- toimet, joilla vähennetään maatalouden haja-kuormitusta ja edistetään vesien hyvää tilaa
- maatalous- ja maaseutuyrittäjien johtamistaitojen ja verkostoitumisen edistäminen
- maaseutuyritysten mahdollisuuksien parantaminen hyötyä tutkimus- ja kehitymispanostuksista
- luomu- ja erikoistuotteiden tuotannon ja viennin edistäminen
- metsän käytön ja monipuolisen hyödyntämisen edistäminen
- maatalous- ja puutarhatalous tuotannon kilpailukyvyn vahvistaminen
- kehitetään uusia palveluita maaseudulle
- viihtyvyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen maaseudulla
- nuorten työllisyyden ja yrittäjyyden edistäminen maaseudulla

5. MAAKUNTAUUDISTUS VAIKUTTAAMYÖS ALUEKEHITYKSEEN

Maakunta- ja sote-uudistuksessa Uudenmaan maakunnan asema ja tehtävät muuttuvat oleellisesti. Uudenmaan maakunnan oma sisäinen johtamis- ja ohjausjärjestelmä, mutta myös valtionhallinnon, maakunnan ja kuntien välinen ohjausjärjestelmä muuttuu. Maakunnista tulee (rajoitetusti) itsehallinnollisia alueita. Uudistuksen myötä syntyvä maakunta on tärkeä palvelujen tuottaja ja erittäin merkittävä taloudellinen toimija. Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä laadittava, määrällisen ja laadullisen tiedon yhdistävä tilannekuva muodostaa kehityksen aluekehitykselle. Nykyisen maakunnan eri toimijoiden melko pienin resurssein tehtävän

hanketoiminnan rinnalle on tarpeellista luoda maakunnan oman toiminnan systemaattinen kehittäminen. Maakunnassa jo olevan tilasto-, tietopalvelu- ja tutkimusosaamisen, ennakointityön, EU- ja muun rahoitusosaamisen ja paikkatieto-osaamisen profilointi vahvistaa uuden maakunnan sisäisen toiminnan kehittämistä. Lisäksi tarvitaan osaamisen vahvistamista monitoroinnissa ja evaluoinnissa sekä toimintasektoreiden rajat ylittävän kehittämisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tavoitteena on *Regional development as a Service* -tyyppinen toiminta maakuntaorganisaation sisällä.

Erittäin suurena taloudellisena toimijana maakunta voi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioresursien kohdentamisella vaikuttaa paitsi omaan osaamiseensa ja suorituskyykyynsä myös alueen liiketoimintaympäristön kehittymiseen osaamisintensiivisillä aloilla. Maakunta voi halutessaan olla yrittäjähenkilöiden maakunta, julkinen organisaatio, joka viitoittaa kehityksen suuntaa, toimii pitkäjänteisenä investointien ohjaajana ja muilla keinoin ohjaa sotesektorin palveluiden ja yrityskentän kehittymistä. Maakunnan ja kuntien tekemät innovatiiviset hankinnat voivat haastaa yrityksiä kehittämään uusia, korkeatasoisia ja kustannustehokkaita ratkaisuja.

Uudenmaan maakunnan toiminnan rahoittaa valtio, valtion maakuntaan kohdistuva taloudellinen ohjaus sekä siihen liittyvä toiminnan ohjaus nousee keskeiseen asemaan. Maakunnan tehtävien laajenemisen ja aseman vahvistumisen mukana maakunnan strategisen suunnittelun merkitys vastaavasti kasvaa. Tätä tukee myös sen kytkeytyminen läheisesti julkisen talouden suunnitelman (JTS) laadintaan. Uudenmaan maakunnan strategisessa suunnittelussa on keskeisenä välineenä joka neljäs vuosi laadittava maakuntastrategia, joka sisältää maakunnan nykyisten strategisten suunnitelmien ja ohjelmien lisäksi maakunnan uusien tehtävien sektorikohtaiset strategiset suunnitelmat mm. niiden palveluista annettavat palvelulupaukset. Valtioneuvosto laatii joka neljäs vuosi maakuntia ohjaavan strategian, joka perustuu hallitusohjelmaan. Siinä valtioneuvosto tekee myös maakuntakohtaisia linjauksia, joita voidaan pitää myös ohjaavana palautteena Uudenmaan maakunnan strategiasta. Maakuntastrategiassa määritetään periaatteessa nykyiseen tapaan maakunnan kehityskuva sekä sen perusteella maakunnan kehittämislinjaukset sekä niiden toteuttamisen keskeiset toimenpiteet. Maakunnan omaan toimivaltaan kuuluvat toimenpiteiden toteuttaminen suunnitellaan osana maakunnan talouden ja toiminnan suunnittelua sekä päätöksentekoa.

Muiden osapuolten, mm. valtion ja kuntien toimenpiteisiin maakunta pyrkii vaikuttamaan strategiansa toteuttamiseksi sopimuksin, neuvotteluin, lausunnoilla sekä yhteisellä strategian ja julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelulla. Kun Uudenmaan maakunnan vaikutus valtion ja maakunnan kuntien tavoitteiden toteutumiseen on nykyistä oleellisesti vahvempi, se vastaavasti maakunnan kanta otetaan huomioon nykyistä

laajemmin. Uudenmaan maakunta käy vuosittain valtion kanssa keskustelun keskeisistä maakunnan aluekehittämiseen liittyvistä, hallinnon rajat ylittävistä kysymyksistä

Hyvin toteutettuna maakuntauudistus mahdollistaa maakunnan strategisen suunnittelun ja ohjelmatyön paremman yhteensovittamisen ja toimeenpanon, ja antaa maakunnallisille suunnitelmille lisää painoarvoa. Esimerkiksi maakuntakaava, maakuntaohjelma, maakunnallinen vesien ja merenhoidon suunnitelma ja maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat voidaan nähdä osana yhtä maakunnallista elinvoimaohjelmaa. Elinvoimaohjelman yhtenäisyys voi olla parempi ja painoarvo vahvempi kuin useiden toimijoiden erilliset suunnitelmat.

Hyvin toteutettuna maakuntauudistus mahdollistaa maakunnan erilaisten rahoitusinstrumenttien paremman toimivuuden. Jos monen eri nykytoimijan erilaiset rahoitusinstrumentit tuodaan yhteen maakunnan rahoituspalveluun, sillä voidaan saavuttaa yhtäältä parempaa toimivuutta asiakasnäkökulmasta ja toisaalta parempaa vaikuttavuutta rahoittajan näkökulmasta.

Maakuntauudistus voi myös mahdollistaa sote- ja kasvupalveluiden yhdyspinnan paremman toimivuuden. Joiltain osin voidaan välttää päällekkäistä työtä ja parantaa yhteisten prosessien toimivuutta asiakasnäkökulmasta. Tämä voi osaltaan johtaa parempiin tuloksiin pitkäaikaistyöttömyyden alentamisessa, syrjäytymisen ehkäisyssä ja yhteiskunnallisen luottamuksen ja osallisuuden tavoittelussa. Kevätkaudella 2018 Uusimaa 2019 hankkeessa tehtiin sote- ja kasvupalveluiden yhdyspinnan esiselvitys. Tämän pohjalta työtä jatketaan edelleen syyskaudella 2018 ja vuonna 2019 kohti toimivaa ja tehokasta yhdyspintaa.

Myös soten ja kulttuuritoiminnan yhdyspintaa selvitetään. Soten palvelutuotannossa käytetään paljon kulttuuripalveluita, joko osana varsinaista palvelua tai sen puitteissa ja tukena. Maakunnan elinvoima-toimintoon kuuluva kulttuuritoiminnan ja soten kulttuurihankintojen yhdyspinta kuvataan ja arvioidaan yhteistyön mahdollisuuksia ja sopivaa tehtävänjakoa.

Uusimaa 2019 -hankkeen puitteissa selvitetään myös julkisen henkilöliikenteen järjestämistä, joka on yksi tulevan maakunnan vapaaehtoisista tehtävistä. Tässä yhteydessä kartoitetaan myös julkisen henkilöliikenteen yhdyspintaa sote-kuljetuksiin.

6. MYR:N KANNANOTTO RAKENNERAHA- STO-OHJELMIEN VALTAKUNNALLISIIN TEEMOIHIN KUULUVISTA HANKAHAUISTA JA -SUUNNITELMISTA SEKÄ ALUEEN OSALLISTUMINEN NIIHIN

20 % Rakennerahasto-ohjelman ESR-rahoituksesta on kohdistettu valtakunnallisiin hankekokonaisuuksiin, joita toteutetaan kaikilla toimintalinjoilla. Valtakunnallisissa hankekokonaisuuksissa pyritään saamaan rinnakkaisia tai samaa teemaa samanaikaisesti kehittäviä hankekokonaisuuksia. Hankkeet valitaan valtakunnallisissa hauissa. Monen osatoteuttajan hankkeille on tyypillistä, että osatoteuttajat tulevat eri puolelta Suomea.

Uusmaalaisia toimijoita osallistuu kaikkien valtakunnallisten teemojen toteuttamiseen. Uudenmaan näkökulmasta on tärkeää korostaa, että valtakunnallisten teemojen alla tulee toteuttaa aidosti uutta

luovia, innovatiivisia hankkeita, jolla tähdätään parhaan kansallisen ja kansainvälisen osaamisen hyödyntämiseen rakennerahastotoiminnassa.

Useimmissa valtakunnallisissa hankekokonaisuuksissa viimeiset hakukierrokset on jo järjestetty (Kotona Suomessa, Luovaa osaamista, Ohjaamot) ja useimmissa toimintalinja 4:n valtakunnalliset haut päättyvät marraskuun 2. päivä 2018. Vuonna 2019 tullaan todennäköisesti järjestämään ”Kasvua kansainvälisistä osaajista” -valtakunnallisen teeman haku ja mahdollisesti joitakin rajattuja hakuja muissa hankekokonaisuuksissa. Aktivoidaan uusmaalaisen hakijoiden osallistumista näihin hakuun.

7. VALMISTEILLA OLEVA EU:N RAHOITUSKAUSI 2021–2027 UUDENMAAN KANNALTA

EU-komissio hyväksyi keväällä 2018 ehdotuksen EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi ja antoi ehdotusta täsmentäviä lainsäädäntöehdotuksia, joilla ohjattaisiin EU:n koheesiopolitiikkaa uudella ohjelmakaudella 2021–2027. Suomen saanto koostuu Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoista.

Komissio ehdottaa voimavarojen voimakkaampaa keskittämistä ja ehdottaa viittä temaattista toimintapolitiittista tavoitetta. Komissio ehdottaa seuraavia investointipainopisteitä:

1) Älykkäämpi Eurooppa: innovaatiotoiminnan ja digitalisaation edistäminen sekä taloudellinen muutos pk-yrityksissä

2) Vihreämpi hiiletön Eurooppa: Pariisin sopimuksen täytäntöönpano sekä investoinnit energiakäyttöön, uusiutuviin energialähteisiin ja ilmastomuutoksen torjumiseen

3) Yhteenliitetyn Eurooppa: strategisten liikenne- ja digitaalisten verkkojen vahvistaminen

4) Sosiaalisempi Eurooppa: Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano, työllistymisen, koulutuksen, taitojen ja kyvykkyyksien, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja terveydenhoitoon tasapuolisen pääsyn vahvistaminen

5) Kansalaisia lähempänä oleva Eurooppa: tuetaan paikallistasoilla kehitettyjä ja johdettuja kehittämisstrategioita sekä kestävää kaupunkikehitystä koko Euroopan unionin alueella.

EU-komission esityksen mukaan suurin osa Euroopan aluekehitysrahaston ja koheesiorahaston investoinneista tulee kohdistaa kahteen ensimmäiseen tavoitteeseen: älykkäämpään Eurooppaan ja vihreämpään Eurooppaan. Jäsenvaltiot investoivat näihin toimintalinjoihin bkt-tasostaan 65–85 prosenttia riippuen määrärahoista, jotka ne saavat näistä kahdesta rahastosta.

Kaupunkialueiden kehittäminen on nostettu komission esityksessä varsin vahvaan asemaan. Kaupunkialueiden kehittäminen sisältyy toimintapolitiittiseen tavoitteeseen 5, Kansalaisten Eurooppa. Komission ehdotuksen mukaan vähintään 6 prosenttia kansallista tasolla osoitetuista EAKR:n rahoituksesta täytyy

kohdentaa kestäväan kaupunkikehitykseen joko yhden nettyjen alueellisten investointien (ITI), yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tai muun alueellisen välineen muodossa. Nykyisellä ohjelmakaudella Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat olleet mukana menestyksekkäästi toteutetussa 6Aika-ohjelmassa. 6Aika-ohjelma on koko EU:n kattavasti ollut esimerkki koheesiorahoituksen onnistumisesta ja vaikuttavuudesta. Tällaista toimintaa tulisikin jatkaa ja kestäväan kaupunkipolitiikan toteuttamiseen tulisi osoittaa alustavissa suunnitelmissa olevaa suurempi rahoitusosuus.

Edellisen lisäksi EU-tasolla käynnistettäisiin kaupunkien käytännön yhteistyötä vahvistava uusi toimintaväline, Eurooppalainen kaupunkialoite. Kaupunkialoitetta hallinnoitaisiin komission kautta ja sille kohdennettaisiin 500 miljoonaa euroa. Aloitteen avulla edistettäisiin EU:n kaupunkiagenda ja tuettaisiin kaupunkien kehittämisvalmiuksia, kuten innovatiivisia toimenpiteitä sekä tietämyksen ja toimintapolitiikkojen kehittämistä.

Uudenmaan näkökulmasta komission ehdottamat viisi toimintapolitiittista tavoitetta uudelle rakennera-hastokaudelle tukevat hyvin Uusimaa 2.0:n ja valmistelussa olevan Uudenmaan maakuntastrategian tavoitteita. Ehdotus sisältää sekä Älykkään erikoistumisen konseptin vahvistamista EAKR-rahoituksessa sekä Health-ohjelman tuomisen sosiaalirahaston alle, jotka ovat potentiaalisesti hyviä investointikohteita Uudenmaan osalta.

Helsinki-Uudenmaan näkökulmasta kaupunkialueiden kehittämisen vahva rooli ja siihen esitetyt rahoitusvälineet – ja aloitteet ovat kannatettavia. Ne tukevat hyvin Uusimaa 2.0:n ja valmistelussa olevan Uudenmaan maakuntastrategian tavoitteita sekä Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian toteuttamista.

Sen sijaan komission ehdotus merirajat ylittävän (cross border) raja-alueyhteistyön sulauttamisesta osaksi laajempaa valtioiden välistä yhteistyötä ei mahdollistaisi enää Suomelle tärkeän alueiden välisen merirajayhteistyön (kuten Central Baltic Interreg -ohjelma) jatkumista, vaan painopiste siirtyisi enemmän valtioiden väliseen yhteistyöhön.

Komission ehdotus on nyt jäsenvaltioiden ja EU-parlamentin käsittelyssä. Lopullinen rahoituksenjakopäätös eri maakuntiin tehdään kansallisesti.

8. RAHOITUSSUUNNITELMA 2019 JA 2020 EU-RAHOITUSTA KOSKEVA ESITYS

Vuosi: 2019

Maakunta: Uusimaa

Qsio: ELSA

Toimintalinja / temaattiset tavoitteet		RR-ELY					Maakunnan liitto				Business Finland			YHTEENSÄ	Kohden- tamatto- mat yhteensä
		Yritystuet Tuki 2014	EURA 2014	josta kestävä kaup. kehitt.	Kohdentama- ton *	RR-ELY yhteensä	Josta kansa- salaistoim. kehittäminen		Kohdentama- ton *	Maakun- nan liitto yhteensä	Josta kansa- laistoiminnan kehittäminen		Kohdentama- ton *		
TL 1 Pk-yritystoiminnan tukeminen (EAKR)		0	0		0	0	0,948	0	0,948	0	0	0	0	0,948	0
	EAKR	0	0		0	0	0,474	0	0,474	0	0	0	0	0,474	0
	Valtio	0	0		0	0	0,356	0	0,356	0	0	0	0	0,356	0
	Kunta	0	0		0	0	0,075	0	0,075	0	0	0	0	0,075	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0,043	0	0,043	0	0	0	0	0,043	0
TL 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)		0	0		0	0	3,002	0	3,002	0	0	0	0	3,002	0
	EAKR	0	0		0	0	1,501	0	1,501	0	0	0	0	1,501	0
	Valtio	0	0		0	0	1,126	0	1,126	0	0	0	0	1,126	0
	Kunta	0	0		0	0	0,235	0	0,235	0	0	0	0	0,235	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0,140	0	0,14	0	0	0	0	0,14	0
TL 3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)			6,58	0,658	0	6,58	0							6,58	0
	ESR		3,327	0,333	0	3,327	0							3,327	0
	Valtio		2,495	0,250	0	2,495	0							2,495	0
	Kunta		0,758	0,075	0	0,758	0							0,758	0
	Muu julkinen		0	0	0	0								0	0
TL 4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)			4,423	0,443	0	4,423	0							4,423	0
	ESR		2,236	0,224	0	2,236	0							2,236	0
	Valtio		1,677	0,168	0	1,677	0							1,677	0
	Kunta		0,510	0,051	0	0,51	0							0,51	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0							0	0

TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)			2,649	0,264	0	2,649	0								2,649	0
	ESR		1,339	0,134	0	1,339	0								1,339	0
	Valtio		1,005	0,100	0	1,005	0								1,005	0
	Kunta		0,305	0,030	0	0,305	0								0,305	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0
Kohdentamattomat EAKR					0	0			0	0			0	0	0	0
	EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	Valtio				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kunta				0	0			0	0			0	0	0	0
	Muu julkinen				0	0			0	0			0	0	0	0
Kohdentamattomat ESR					0	0									0	0
	ESR				0	0									0	0
	Valtio				0	0									0	0
	Kunta				0	0									0	0
	Muu julkinen				0	0									0	0
KAIKKI YHTEENSÄ		0	13,652	1,101	0	13,652	0	3,95	0	3,95	0	0	0	0	17,602	0
	EU	0	6,902	0,557	0	6,902	0	1,975	0	1,975	0	0	0	0	8,877	0
	Valtio	0	5,177	0,418	0	5,177	0	1,482	0	1,482	0	0	0	0	6,659	0
	Kunta	0	1,573	0,126	0	1,573	0	0,31	0	0,31	0	0	0	0	1,883	0
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0,183	0	0,183	0	0	0	0	0,183	0
EAKR YHTEENSÄ		0	0		0	0	0	3,95	0	3,95	0	0	0	0	3,95	0
	EU	0	0		0	0	0	1,975	0	1,975	0	0	0	0	1,975	0
	Valtio	0	0		0	0	0	1,482	0	1,482	0	0	0	0	1,482	0
	Kunta	0	0		0	0	0	0,31	0	0,31	0	0	0	0	0,31	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0,183	0	0,183	0	0	0	0	0,183	0
ESR YHTEENSÄ			13,652	1,365	0	13,652	0								13,652	0
	EU		6,902	0,691	0	6,902	0								6,902	0
	Valtio		5,177	0,518	0	5,177	0								5,177	0
	Kunta		1,573	0,156	0	1,573	0								1,573	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0								0	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnallisessa hanketoiminnassa omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnallisen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehiksestä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeeseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle.

Maakunta: Uusimaa
Osio: ELSA

[illegible]

TL 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)			0	0	0	0	0							0	0	
	ESR		0	0	0	0	0							0	0	
	Valtio		0	0	0	0	0							0	0	
	Kunta		0	0	0	0	0							0	0	
	Muu julkinen		0	0	0	0	0							0	0	
Kohdentamattomat EAKR					0	0			0	0			0	0	0	0
	EAKR				0	0			0	0			0	0	0	0
	Valtio				0	0			0	0			0	0	0	0
	Kunta				0	0			0	0			0	0	0	0
	Muu julkinen				0	0			0	0			0	0	0	0
Kohdentamattomat ESR					0	0								0	0	0
	ESR				0	0								0	0	0
	Valtio				0	0								0	0	0
	Kunta				0	0								0	0	0
	Muu julkinen				0	0								0	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ		0	0	0	0	0	0	0,7	0	0,7	0	0	0	0	0,7	0
	EU	0	0	0	0	0	0	0,35	0	0,35	0	0	0	0	0,35	0
	Valtio	0	0	0	0	0	0	0,263	0	0,263	0	0	0	0	0,263	0
	Kunta	0	0	0	0	0	0	0,055	0	0,055	0	0	0	0	0,055	0
	Muu julkinen	0	0	0	0	0	0	0,032	0	0,032	0	0	0	0	0,032	0
EAKR YHTEENSÄ		0	0		0	0	0	0,7	0	0,7	0	0	0	0	0,7	0
	EU	0	0		0	0	0	0,35	0	0,35	0	0	0	0	0,35	0
	Valtio	0	0		0	0	0	0,263	0	0,263	0	0	0	0	0,263	0
	Kunta	0	0		0	0	0	0,055	0	0,055	0	0	0	0	0,055	0
	Muu julkinen	0	0		0	0	0	0,032	0	0,032	0	0	0	0	0,032	0
ESR YHTEENSÄ			0	0	0	0	0							0	0	0
	EU		0	0	0	0	0							0	0	0
	Valtio		0	0	0	0	0							0	0	0
	Kunta		0	0	0	0	0							0	0	0
	Muu julkinen		0	0	0	0	0							0	0	0

*) Sis. mahdollisen ylimaakunnallisessa hanketoiminnassa omaan maakuntaan jäävän osuuden. Mikäli maakunta aikoo osallistua ylimaakunnallisen hankkeen rahoittamiseen omalla osuudellaan maakunnan kehiksestä, siitä tulee sopia etukäteen muiden ylimaakunnalliseen hankkeeseen osallistuvien maakuntien kesken. Taulukkoon voidaan kirjata tällöin ko. summa, joka vähennetään maakunnan rahoituksesta ja osoitetaan suoraan hanketta rahoittavalle viranomaiselle.

LIITE: KOOSTE HIILINEUTRAALI UUSIMAA 2035 -TAVOITETTA TOTEUTTAVISTA TOIMISTA

Teollisuus, liikenne ja asuminen ovat tämän hetken suurimmat kasvihuonekaasujen tuottajat. Hiilineutraaliuteen pyritään kehittämällä energiaratkaisuja, liikennettä, yhdyskuntarakennetta sekä uutta ja vanhaa rakennuskantaa sekä vaikuttamalla ruokaketjuun ja ihmisten valintoihin. Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttää siirtymistä vähäpäästöisiin ja uusiutuviin energialähteisiin. Energiatehokkaat ratkaisut yleistyvät niin liikkumisessa, asumisessa kuin liiketoiminnassa. Myös ruuan tuotantotapa, ruokahävikin minimointi ja ihmisten valinnat ovat osa ilmastoviisautta.

Uudenmaan tulee olla ensimmäisten joukossa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Oman vastuunkantaminen tässä on paitsi tulevaisuutemme kannalta välttämätöntä, tarjoaa myös mahdollisen hyödyntää osaamistamme ja siten liiketoimintamahdollisuuksia maailmalla.

Tähän liitteeseen on koottu Uudellamaalla toteutettavia toimenpiteitä, joilla tähdätään hiilineutraalin maakuntaan vuonna 2035.

- **Laaditaan Hiilineutraali Uusimaa 2035 -tiekartta/toimenpideohjelma**, joka kokoaa Uudenmaan alueen toimenpiteitä, täydentää kaupunkien ja kuntien toimenpideohjelmaa sekä välittää ja levittää alueellisten toimijoiden välillä tietoa. Vastuutahot: Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus
- **CANEMURE hankeen** (Carbon neutral municipals and regions) tarkoituksena on toteuttaa konkreettisia ilmastomuutoksen hillintää tukevia osahankkeita hankkeen ydinalueilla, vahvistaa ilmastomuutoksen hillintätöiden jatkuvuutta ja verkostoyhteistyötä synnyttää uusia ilmastomuutoksen hillintää tukevia hankkeita ja prosesseja. CANEMURE on SYKE:n vetämä kuuden vuoden ja 20 miljoonan euron LIFE ip hanke. Vastuutahot: SYKE:n, LUKE:n, FMI:n ja Uudenmaan liiton lisäksi Uudeltamaalta Hyvinkää, Lohja, Helsinki, Porvoo ja Tammisaaren Energia.
- **Valmisteilla olevassa Uusimaa-kaavassa 2050 pyritään maakunnan voimakas kasvu ohjaamaan mahdollisimman kestävästi.** Kaikki Uudenmaan kunnat kattavan Uusimaa-kaavan punaisena lankana on ohjata tulevaa kasvua kestävästi. Kaavaratkaisun lähtökohtana on energiatarpeen ja ilmastopäästöjen vähentäminen erityisesti liikenteen sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen kaavaratkaisun kautta. Lisäksi kaavaratkaisu edistää siirtymistä uusiutuviin ja kestäviin energiatuotantomuotoihin. Maakuntakaavan on ohjeena kuntakaavoitukselle ja muulle tarkemmalle suunnittelulle, missä ilmastotavoitteiden toteutuminen paljolti konkretisoituu. Liikennetarkaisujen toteuttamisessa valtion rooli niiden rahoituksessa oli keskeinen. Vastuutaho: Uudenmaan liitto, kunnat ja valtio
- **Smart&Clean** -säätö pyrkii tekemään pääkaupunkiseudusta maailman parhaan testialustan smart- ja cleantech-ratkaisuille.
 - Parhaat ratkaisut luovat menestyvää liiketoimintaa Suomeen ja ne viedään maailmalle. Säätö luo ja käynnistää useita merkittäviä muutoksia viidessä vuodessa.
 - Ne johtavat uudenlaisiin pysyviin toimintatapoihin, jotka ovat tuottavia, ilmastopositiivisia ja tukevat kiertotaloutta.
- Fokuksessa ovat päästötön liikkuminen, resurssiviisaus, älykäs kaupunkienergia, kiertotalous ja ympäristöpositiivinen rakentaminen.
- Viiden vuoden määräaikaisen säätötoiminta-ajasta on puolet jäljellä. Sitran sekä Climate Leadership Coalitionin aloitteesta synnytetyn säätötoiminnan rahoittajina ovat pääkaupunkiseudun kaupungit, Lahti, Uudenmaan liitto, merkittävä yritysryhmä sekä valtio. Toiminnassa ovat mukana rahoittajatahojen lisäksi Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto sekä VTT.
- Valtion Pääkaupunkiseudun kaupunkien, Lahden ja Uudenmaan liiton kanssa tehdyn kasvusopimuksen perusteella valtio on myöntänyt säätötoiminnan osoittamille hankkeille AIKO rahoitusta yhteensä 2,5 miljoonaa euroa.
- Kevääseen 2019 jatkuvilla hankkeilla kehitetään maailmanluokan ilmanlaadun mittausjärjestelmää ja avointa tiedonjakoa (HAQT), hule- ja myrskyvesien käsittelyä (HULE-SmartClean), hyppäystä korjausrakentamisen tekniikoissa vähähiiliseen asumiseen (Renoleap), hyvää sisäilmaa (Smart&Clean Sisäilma) sekä lähi- ja pientuotannon sekä hävikkiruoan kaupunkiruokamarkkinoita (Smart&Clean Urban Food).
- **Suomen kasvukäytävän (SKK) ja Pohjoisen kasvuvyöhykkeen (PKV) alueellisen innovatiivisen kokeilujen AIKO-rahoituksella toteutetaan ilmastomuutosta hillitseviä hankkeita**, kuten esim. alGO -Asemanseutujen joukkoliikenteen kehittäminen ympärivuotisella automaatiolla. Hankkeessa suunnitellaan, rakennetaan ja pilotoidaan myös talviliikenteessä käytettävissä oleva automaattibussi.
- **Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ohjelmalla tuetaan myös vähähiilisen talouden edistämistä.** Tällä ohjelmakaudella EAKR-rahoituksesta tulee 25prosenttia kohdentua vähähiilisen talouden edistämiseen. Uudellamaalla EAKR:n osalta rakennerahasto-ohjelman vähähiilisyydestavoite on toteutunut hyvin. Tällä hetkellä Uudenmaan omasta kehiksestä rahoitettavista hankkeista 40% on

vähähiilisyys Hankkeita. Kehitettäviä teemoja ovat olleet esimerkiksi hukkalämmön/-energian talteenotto ja säilyttäminen, vähähiilinen ja älykäs liikenne, asumisen ja rakentamisen ilmastoviisaus ja cleantech. Uudellamaalla EAKR-rahoituksella on rahoitettu hyvin onnistuneita vähähiilisyys Hankkeita. Esimerkiksi:

- Tekstiilikuitujen kierrätyksen demonstraatioalusta Bioruukkiin -hanke, joka palkittiin parhaana hankkeena Euroopan komission Regio Stars -kilpailussa omassa kategoriassaan. Hankkeessa VTT ja Aalto-yliopisto ovat kehittäneet urauurtavia teknologioita, joilla jätetekstiilistä valmistetaan uutta tekstiilikuitua ilman ympäristöä kuormittavia kemikaaleja. Erityisen ansiokasta on se, että Bioruukkiin luotu demonstraatioympäristö on avoimesti yritysten, start-upien ja tki-laitosten käytettävissä ja hyödynnettävissä.
- Fiksu Assa -hanke on EAKR -rahoitteinen yhteishanke vähähiilisten asemanseutujen kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena on edistää vähähiilisen liiketoiminnan jalkautumista ja skaalautumista asemanseuduilla, kiihdyttää uusien vähähiilisten ratkaisujen syntymistä ja mahdollistaa yhdyskuntien vähähiilisyttä edistäviä arjen ratkaisuja.
- **Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelma** kokoaa yhteen toimenpiteet, joilla tähän hiilineutraalitavoitteeseen päästään. Kasvihuonekaasupäästöjen merkittävimpiä lähteitä Helsingissä ovat rakennusten lämmitys, sähkönkäyttö ja liikenne. Ilmastotavoitteet ja -toimenpiteet koskevat kaupunkiorganisaation lisäksi kaupunkilaisia ja Helsingissä toimivia organisaatioita. Toimenpideohjelma luonnos käsittää 143 toimenpidettä sekä huomioi Helenin kehitysohjelman, josta päätetään erikseen.
- Helsingin kaupungin omistaman energiyhtiö **Helen Oy:n kehitysohjelma vastaa Helsingin kaupungin energiantuotannon päästövähennyksistä**. Helen Oy on laatinut kehitysohjelmansa vuoteen 2024, ja siinä esitetään, kuinka Hanasaaren kivihiilivoimalan tuottama kaukolämpö korvataan muilla energialähteillä. Korvaava tuotanto on päätetty tehdä ns. hajautettuna.
- Suunniteltuja toimenpiteitä (huom. ei vielä investointipäätöstä): Mustikkamaan lämpöakku, Kruunuvuorenrannan lämmön kausivarasto ja lämpöpumppulaitos, lisää lämpöpumppuja (Esplanadin jälkeen Katri Valaan), lisää biolämpökeskuksia. Vuoden 2025 jälkeisten toimenpiteiden toteutettavuus riippuu markkinoiden ja teknologian kehityksestä. Myös biomassan tulevat kestävyyskriteerit ja sen hyväksyttävyys vaikuttavat tulevaisuuden energiantuotantoratkaisuihin
- **YK:n Agenda 2030 Kestävän kehityksen tavoitteiden Leadership Programme.** Espoo valittu edelläkävijäksi, sitoutunut YK:n tavoitteisiin 2025 mennessä.
- **Kestävä Espoo -kehitysohjelman** tavoitteena on tehdä Espoosta hiilineutraali 2030 mennessä. Sen kärkiprojekteissa ja -toimenpiteissä vuonna 2018
 - määritellään Keran toiminnallisuus ja edistetään puhtaiden ja älykkäiden kaupunkiratkaisujen käyttöönottamista yhteistyössä kumppaneiden kanssa
 - kehitetään joukkoliikenteeseen tukeutuvia uusia käyttäjälähtöisiä liikennepalveluja (MaaS-palvelut) espoolaisten käyttöön
 - jatketaan yhteistyötä Fortumin kanssa päästöttömän kaukolämmön ja älykkäiden energiaratkaisujen edistämiseksi Espoossa
 - kehitetään toimintamalleja lähiympäristöön vaikuttamisen ja osallisuuden vahvistamiseksi
- Vantaan kaupunginvaltuusto on linjannut kaupunkistrategiassaan, että **Vantaan kaupunki on hiilineutraali vuonna 2030**. Vantaan resurssiviisauden tiekarttaan on koottu ja ajoitettu toimenpiteitä, joilla tavoitellaan hiilineutraalia ja jätteenkäyttöä tulevaisuuden kaupunkia, jossa luonnonvarojen käytetään säästeliäästi – samalla luoden edellytyksiä kestäväälle hyvinvoinnille.
- KUUMA-komissio päätti 17.1.2018 / § 4 antaa **KUUMA-ilmastoryhmän tehtäväksi käynnistää ilmasto-ohjelman päivitysprosessi**. Aiempi, Keski-Uudenmaan strateginen ilmasto-ohjelma on hyväksytty 2010. Sen päätavoite oli (asukaskohtaisten) kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä neljänneksellä vuodesta 2006 vuoteen

2020. Tärkeimpänä toimenpiteenä oli energiatehokkuuden edistäminen. KUUMA-kunnista energiatehokkuussopimuksen sopimuskaudelle 2017–2025 ovat solmineet Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi ja Tuusula. Pornainen ja Sipoo ovat suunnitelleet sopimuksen solmimista. Lisäksi KUUMA-seudulla on käynnissä Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen hanke, jossa on mukana noin 100 palvelukiinteistöä. Vastuutaho: KUUMA-kunnat

- **Hinku-kunnat ovat sitoutuneet tavoitte-
lemaan 80 prosentin päästövähennystä**
vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kunnat pyrkivät vähentämään ilmastopäästöjään lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla energiatehokkuutta. Uudellamaalla Hinku-kuntia ovat Porvoo, Hyvinkää, Kirkkonummi, Lohja, Raasepori, Hanko, Siuntio ja Inkoo, jotka jakavat kokemuksiansa toteutuneista ja monistettavista hankkeistaan Hinku-mapissa. Vastuutahot: Kunnat ja SYKE
- **HSY seuraa pääkaupunkiseudun
ilmastostrategia 2030:n toteutumista
säännöllisesti.** Kaupunkien kasvihuonekaasupäästöt lasketaan ja raportoidaan vuosittain. Lisäksi ilmastotyön etenemistä seurataan useilla muilla ilmastointidikaattoreilla. Ilmastointidikaattorit

koottiin ensimmäisen kerran vuonna 2011. Yhteensä 56 indikaattorin kokoelmasta on yhdessä kaupunkien eri hallintokuntien asiantuntijoiden ja HSL:n kanssa valittu keskeisimmät ns. avainindikaattorit, jotka havainnollistavat ilmastomuutoksen hillintää 2000-luvulla pääkaupunkiseudulla.

- **HSY toteuttaa tai on mukana seuraavissa ilmastomuutosta hillitsemissä tai sopeutumishankkeissa:**
 - SMART-MR (Sustainable Measures for Achieving Resilient Transportation in Metropolitan Regions) –hankkeen tavoitteena on parantaa liikennepolitiikkaa ja kehittää keinoja kestävä, vähähiilisen liikkumisen edistämiseksi metropolialueilla. Helsingin seudun teemana on ”Shaping low-carbon areas” eli vähähiilisten asemanseutujen kehittäminen. Päävastuullisena koordinoijana on HSY. Yhteistyössä ovat mukana HSL, Uudenmaan liitto ja Helsinki Business Hub. Työ tukee osaltaan ELIAS - Elinvoimaa asemanseuduille –projektin tavoitteita kehittämällä asemanseutujen vähähiilisiä suunnittelu- ja kehittämisperiaatteita.
 - ELIAS - Elinvoimaa asemanseuduille -projektin tavoitteena on asemanseutuja koskevan tietopohjan vahvistaminen, asemanseutujen käyttöpotentiaalin

tehokkaampi hyödyntäminen sekä niiden toimivuuden ja houkuttelevuuden kehittäminen osana uudentyyppistä kaupunkikehitystä ja vähähiilistä yhteiskuntaa.

- BSR-electric -sähköpyöräilyn edistämishanke, Kolmivuotisessa (2018–2020) BSR-electric -hankkeessa edistetään sähköistä liikennettä Itämeren alueen kaupungeissa. EU-hankkeessa on mukana organisaatioita lähes kaikista Itämeren alueen maista. HSY:n Ilmastoinfon hanke pääkaupunkiseudulla pyrkii vaikuttamaan erityisesti kaksi autoa omistaviin perheisiin, jotta nämä vaihtaisivat toisen autonsa sähköpyöriin.
- CircHubs-hankkeessa (6Aika: Tulevaisuuden kiertotalouskeskukset) edistetään uuden liiketoiminnan syntymistä kiertotalouden ympärille.
- Resurssiviisas pääkaupunkiseutu (REPA) -hankkeen tavoitteena on edistää kestävää kasvua luomalla edellytyksiä materiaalin ja energian käytön tehostamiselle sekä kaupunki-ilmanlaadun parantamiselle.
- **Ekokompassi** on pk-yrityksille ja tapahtumille sopiva ympäristöjärjestelmä. Ekokompassi sisältää 10 kriteeriä, joiden noudattamiseen yritys tai tapahtuma sitoutuu. Lopuksi ulkopuolinen todentaja auditoi ympäristöjärjestelmän, ja yritys tai tapahtuma saa sertifikaatin. Yritykset ja tapahtumat parantavat Ekokompassin avulla kilpailukykyä ja riskienhallintaa, saavuttavat kustannussäästöjä, vastaavat asiakkaiden vaatimuksiin ja viestivät ympäristötyöstään. Palvelun tuottaa pääkaupunkiseudulla HSY:n Ilmastoinfo.
- **Osallistuminen EU:n Climate-KIC-ohjelmaan**, joka tukee vähähiilisyyteen liittyvää innovointia ja sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Kyseessä on Euroopan suurin ilmastonmuutokseen keskittyvä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuusohjelma. Ohjelman puitteissa on mahdollista toteuttaa, osallistua ja saada rahoitusta hankkeisiin, jotka vaihtelevat usean vuoden pituisista lippulaiva- ja demonstraatiohankkeista lyhyisiin innovaatio- ja pilotointihankkeisiin. Hankkeiden tavoitteena on löytää markkinoita ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista edistäville uusille toiminnoille

ja yrityksille. Vastuutahot: Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki ja Uudenmaan liitto

- **REFEC – Reinforcing Eastern Finland– Estonia Transport Corridor**, Loviisan sataman kehittäminen, markkinat ja logistiikka. Vastuutahot: Posintra, Loviisan kaupunki ja Loviisan satama
- **Työmatkaliikenteen vähentäminen**, uudet yksilölliset etätyöratkaisut.
 - ALPIO- hanke. Vastuutaho Posintra ja Sitra.
 - HAPPILY-hanke. Vastuutaho Posintra. EAKR-rahoitus
- **St1 Deep Heat -pilottiprojektin** tavoitteena on rakentaa Suomen ensimmäinen geotermisellä energialla toimiva, teollisen mittakaavan lämpölaitos Fortumin lämpölaitoksen alueelle Otaniemeen.
- Yksi **mySMARTLife -hankkeen** peruspilareista on CO₂ päästöjen vähentäminen kaupungeissa sekä uusiutuvien energialähteiden käytön kasvattaminen. MySMARTLife Helsinki keskittyy erityisesti energiatehokkuuden parantamiseen ja liikenteen päästöjen vähentämiseen IoT/ICT ratkaisujen kautta. Edistääkseen päästövähennystavoitteitaan Helsinki on yhdistänyt voimansa Hampurin ja Nantesin kanssa mySMARTLife –Lighthousehankkeessa, jonka kokonaisrahoitus on 25 M euroa ja Helsingin kumppaniverkoston osuus 5,7 M euroa. Hanke koostuu monista kaupungin kehittämistoimenpiteistä, jotka hyödyntävät IoT-pohjaisten järjestelmien tuottamaa sekä olemassa olevaa avointa dataa. Helsingin osalta hanketta koordinoi Helsingin kaupunki. Forum Virium vastaa hankkeen IoT- ja ICT- lähtöisistä toimenpiteistä ja tuo erityisosaamisensa avoimen datan sekä kehittäjäyhteistyön parista. Tavoitteena on vähentää Helsingin alueen energiankulutusta 10–20%. Tavoitteen saavuttamiseksi useita asuinalueita uudistetaan ja niihin asennetaan älykkäät energianhallintajärjestelmät. Yhdessä Helenin, VTT:n ja Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen kanssa rakennusten energiatehokkuutta pyritään kasvattamaan merkittävästi kohdealueilla.

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Helsinki-Uusimaa Regional Council

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi